

H. P. Blavatsky

A ROSSZ EREDETE

Eredetileg a Lucifer-ben megjelentette 1887. októberben,
majd újra kiadva, mint 78. sz. Adyar Brosúra 1917. júniusban
a Teozófiai Kiadó által, Adyar, Madras, India

Fordította: Solymos Béláné, 2003.

MAGYAR TEOZÓFIAI TÁRSULAT

A rossz eredetének kérdése filozófiailag csak úgy közelíthető meg, ha az archaikus indiai szövegmintát fogadjuk el az okfejtés alapjaként. Egyedül az ősi bölcsesség oldja meg kielégítő módon az egyetemes gonosz jelenlétét. Az ősi bölcsesség a Kozmosz születését és az élet kifejlődését annak tulajdonítja, hogy az őseredeti, megnyilvánult EGYSEG széttört sokasággá, vagy a forma nagy káprázatává. A HOMOGENITÁS (egyöntetűség) heterogenitássá (különbözőséggé) alakult át, az ellentétek természetes módon teremtődtek; innen származik a ROSSZ, ami ettől kezdve korlátlanul uralja ezt a „Siralomvölgyet”.

A materialista nyugati filozófiának (ahogy hibásan nevezik) sikerült hasznot húznia ebből a metafizikai (tapasztalatok határán túli) tantételből. Még fizikai tudomány is, a kémiával az élen, az utóbbi időben figyelmét az első állításra fordította, és afelé törekszik, hogy megcáfolhatatlan adatokkal a primordiális anyag homogenitását bizonyítsa. Azonban ilyen körülmények között anyagelvű pesszimizmusba (borúlátásba) lép, amely egy olyan tanítás, ami sem nem filozófia, sem nem tudomány, csak semmitmondó szavak özöne. A pesszimizmus legutóbbi fejlődése során megszűnt panteisztikus (a természet felett álló személyes Istent elvető, azt a természettel azonosító) lenni, a materializmussal házasodott, az ősi indiai szövegmintából kovácsol tőkét. De az istentagadó pesszimista nem szárnyal magasabbra, mint a darwinisták evilági, homogén sejtanyaga. Számára a világ vége a Föld és az anyag, és a prima matérián túl csak mogorva úr, üres semmi van. Néhány pesszimista megkísérli elgondolását költőien előadni a kimeszelt siremlékek vagy a mexikói holttestek mintájára, akiknek holtsápadt orcáit és ajkait vastagon pirosították ki. Az anyag bomlása azonban minden törekvés ellenére átszűrődik az életszerűnek álcázott halotti álarcon.

A materializmus szívesen fordul indiai hasonlatok és szóképek felé. Dr. Mainländer e témában írt új munkájában, a „Pesszimizmus és fejlődés” (Pessimism and Progress) című művében az áll, hogy az indiai panteizmus és a germán pesszimizmus azonos, és hogy a homogén anyag felbomlása heterogén anyaggá, az egyöntetűség átalakulása különféleséggé az, ami egy ilyen boldogtalan univerzumot eredményezett. A pesszimizmus szerint:

Ez [az átalakulás] az eredeti hiba, az eredendő bűn, amiért az egész teremtésnek súlyos szenvedéssel kell lakolnia, éppen ez az a bűn, amely életre hívta mindazt, ami él, ezáltal alámerítve azt a rossz és a szenvedés feneketlen mélységeibe, amelyből csak egyetlen kiút lehetséges, véget vetni a létezésnek.

A keleti szövegminta értelmezése, amihez még hozzájárul elsőrendű eszmeként az élet nyomorából „a létezés véget vetése” útján való menekülés – függetlenül attól, hogy az a létezés az egész kozmoszéra vagy csak az egyéni életre alkalmazandó –, óriási félreértés. A keleti panteista, akinek a filozófiája azt tanítja, hogy különbséget tegyen a létezés vagy lét és a feltételekhez kötött létezés között, aligha nézne el egy ilyen megoldási lehetőséget követelő eszmét. Ő tudja, hogy csak a formának vethet véget, és nem a létezésnek, és csak ezen a földi káprázati síkon. Igaz, ő tudja, hogy ha kiöli magából Tanha-t (a kielégítetlen létezési vágyat vagy „élni akarást”), fokozatosan megmenekül az újraszületés és feltételekhez kötött létezés átkából. Ugyanakkor azt is tudja, hogy nem ölheti meg, vagy nem vethet véget még saját kis életének sem, a személyiséget kivéve, ami végeredményben csak egy váltás ruha. Minthogy csak az Egy Valóságban hisz, ami örök LÉT (LENNI-ség), „az ok nélküli OK”, amiből száműzte magát a formák világába, aminek ideiglenes és kibontakozó megnyilvánulásait Maya állapotában (változás vagy káprázat) úgy tekinti, mint valóban a legnagyobb rosszat; ugyanakkor, mint természetes folyamatot, ami elkerülhetetlen, akárcsak a szülési fájdalmak. Az egyedüli eszköz, amelynek segítségével átléphet a szomorúság korlátozott és feltételekhez

kötött életeiből az örök életbe, vagy abszolút „Lét”-be, amit olyan elevenen szemléltet a szanszkrit sat szó.

A hindu vagy a buddhista „pesszimizmusa” metafizikai, rejtett értelmű és filozófiai. Az az eszme, amely szerint a pesszimizmus és ezerarcú megnyilvánulása az egyetemes rossz és szomorúság forrása és eredete, nagyon régi, habár Gautama Buddha volt az első, aki ennek határozott kifejezést adott. A nagy indiai Újító azonban bizonyosan nem kapaszkodónak szánta ahhoz, hogy a modern pesszimista szert tegyen rá, vagy hogy a materialista elferdített, veszedelmes tantételei ürügyéül szolgáljon.

A bölcs és filozófus, aki magát az emberiségnek szentelte, azért, hogy érte élt, hogy megmentse, arra tanítva az embereket, hogy az anyag érzéki létében lássák egyedül a nyomorúságot, sohasem tartotta kívánatosnak az öngyilkosságot mély, filozófiai álláspontja alapján. Törekvései arra irányultak, hogy felszabadítsák az emberiséget az élethez való túlságosan erős kötődés alól, ami az Önzés fő oka – ennél fogva a kölcsönös fájdalom és szenvedés létrehozója. Saját személyes esetében Buddha az állhatatosság példáját hagyta ránk, mint követendő, azaz élni, és nem elfutni az életből. Tanítása a rosszat, mint bennrejlőt mutatja be, nem az anyagban, amely örök, hanem a káprázatban, amit teremt az anyag változásain és átalakulásain keresztül gerjesztve az életet, mivel ezek a változások feltételekhez kötöttek, és az ilyen élet múló. Ugyanakkor azok a rossz dolgok nemcsak elkerülhetetleneknek, de szükségeseeknek is mutatkoznak. Mivel, amikor megkülönböztetjük a jót a rossztól, a fényt a sötétségtől, és az előbbi becsljük többre, azt a kettő közötti ellentéteken keresztül tudjuk csak megtenni. Amíg Buddha filozófiája írott malaszt értelemben csak a dolgok sötét oldalára mutat rá az illúzió e síkján, ezoterizmusa, filozófiájának rejtett lelke, fellebbenti a fátylat, és felfedi az Arhat előtt az ÖRÖK ÉLET minden dicsőségét a Lét és a Tudatosság teljes Egyöntetőségében. Ez kétségtelenül egy másik képtelenség a materialista tudomány, sőt még a modern idealizmus szemében is, mégis, tény a Bölcs és ezoterikus panteista számára.

Mindazonáltal annak az alapeszmének, hogy a rosszat a homogén (egyöntetű) anyag egyre növekvő bonyolultsága teremti és hozza létre, amely anyag formálódik, és egyre jobban differenciálódik, ahogy a forma fizikailag tökéletesebbé válik, van egy ezoterikus oldala, ami valószínűleg sohasem merült fel a modern pesszimistákban. Írott malaszt szempontja mégis töprengés témája volt minden ősi, gondolkodó nemzetnél. Még Indiában is a primitív gondolkodás, amelynek alapját képezte a már idézett szövegmintá, eltorzult a szektaszellem által, és a Hatha jógi rituális, pusztán dogmatikus szertartásaihoz vezetett, ellentétben a filozofikus, védantai Raja jógával. Pogány és keresztény exoterikus spekulációk, sőt még a középkori szerzetesi aszkétizmus is mindent kivont, amit csak tudott az eredetileg nemes eszméből, és szűk látókörű szektás nézeteiket alázatosan kiszolgálóvá tették. Az anyagról való téves elképzeléseik oda vezették a keresztényeket, hogy kezdettől fogva azonosítják a rosszat és az anyagot az asszonnyal, a Római Katolikus Egyház Szűz-imádata ellenére.

Ahogy a németországi pesszimisták a félreértett indiai szövegmintát legújabban alkalmazták, az egészen eredeti, sőt csaknem váratlan, amint látni fogjuk. Egy magas szintű metafizikai tanítás és a fizikai fejlődésről szóló Darwin féle elmélet között bármely analógiát levonni önmagában eléggé reménytelen feladatnak látszik. Annál is inkább, mivel a természetes kiválasztódás elmélete nem a létezés bármilyen elképzelhető kiirtását hirdeti, ellenkezőleg, az élet folyamatos és állandóan növekvő fejlődését. Mindazonáltal a német elmésség kitalálta a filozófiai igazsággal való hasonlóságot a tudományos paradoxonok (látszólagos ellentmondás) és sok szofisztika (okoskodás) segítségével. A régi indiai tantétel nem

menekült meg a modern pesszimizmus általi döntőbíráskodás elől. Annak az elméletnek a boldog felfedezője, hogy a rossz eredete a protoplazma amőbához nyúlik vissza, amely nemzés céljából osztódott, és így elvesztette szeplőtelen egyneműségét, igényt tartott az árja, ősi szövegmintára új kötetében. Mialatt felmagasztalja annak filozófiáját és az ősi elképzelés mélységét, kijelenti, hogy inkább úgy kellene tekinteni, „mint a legmélyebb igazságot, amelyet előre megfontolva elcsentek az ősi bölcsék a modern gondolkodástól”.

Ebből az következik, hogy a hindu és buddhista filozófus mélyen vallásos panteizmusát és a pesszimista materialista esetleges hóbortját a modern gondolkodás ugyanarra a szintre helyezi. A kettő közötti átjárhatatlan szakadékról nem vesznek tudomást. Úgy tűnik, kevésbé számít, hogy a panteista, nem ismerve el a megnyilvánult kozmoszban semmilyen valóságot, úgy tekintve, mint érzékeinek egyszerű káprázatát, saját létezését is csak úgy kell szemlélje, mint egy sereg illúziót. Ezért, amikor a valóságos élet szenvedéseitől való menekülés módjáról beszél, azon szenvedések szemlélete és létezésének megszüntetési indítéka teljesen eltér a pesszimista materialistáétól. Számára a fájdalom és szomorúság káprázat, ami ehhez az élethez való ragaszkodásnak valamint tudatlanságnak tudható be. Ezért örök, változásoktól mentes élet elérésére törekszik, teljes tudatosságra a Nirvána állapotában. Ezzel szemben az európai pesszimista az életben meglévő „rosszakat” valóságosnak tekinti, és ahogy kifejezi, a létezés megsemmisülésére sóvárog, ha van ideje bármire is vágyakozni az evilági realitásokon kívül. A filozófus számára csak egy igazi élet létezik, a nirvánai mennyei boldogság, ami egy olyan állapot, amelyik nemcsak fokozatában, de minőségében is különbözik a megnyilvánult univerzumban meglévő bármelyik tudatsíktól. A pesszimista a „Nirvánát” babonának nevezi, és úgy magyarázza, mint az „élet megszűnését”, azé az életét, amely számára a Földön kezdődik és végződik. Az előbbi nem vesz tudomást szellemi törekvéseinél még a szervesen hozzátartozó homogén egységről sem, amiből a német pesszimista ily módon tökéletet kovácsol. Annak az egységnek közvetlen okáról tud csak, ami örök és örökké élő, és hiszi, mert az EGY az nemteremtett, vagy még inkább, nem kifejlődött. Ennél fogva minden törekvése a lehető leggyorsabb egyesülés az eredendő állapottal, és az oda való visszatérés, ezen csalékony, nem valóságon alapuló életsorozatokat át tartó zarándoklatát követően, annak érzéki észleléseken alapuló irreális varázstükrével.

Az ilyen panteizmust csak a személyes előrelátásban hívő minősítheti „pesszimistának”, aki szembeállítja bárminek tagadását, ami „teremtett” - azaz feltételekhez kötött és korlátozott -, az ő saját, vak filozófiátlan hitével. A keleti elme nem azzal foglalkozik, hogy kivonja a rosszat minden radikális törvényből és életmegnyilvánulásból, és azzal sem, hogy megszorozzon minden érzékelhető mennyiséget a nagyon gyakran csak képzelt rosszak mértékegységével: a keleti panteista egyszerűen csak átadja magát az elkerülhetetlennek, és megkísérel kitörölni életösvényéről annyi visszaesést az „újraszületésbe”, amennyit csak tud azáltal, hogy elkerüli új karmikus okok létrehozását. A buddhista filozófus tudja, hogy minden emberi lény életsorozatának időtartama - hacsak nem „mesterségesen” éri el („erőszakkal veszi el az isteni királyságot” a kabbalista kifejezőmód szerint) -, allegorikusan negyvenkilenc napban van megadva, amennyit Gautama, a Buddha, töltött a szent fügefá (banyana vagy *Ficus religiosa*) alatt. A hindu bölcs a maga módján tudja, hogy meg kell gyújtania az első, és eloltania a negyvenkilencedik tüzet, mielőtt eléri a végső megszabadulást. [Ez egy ezoterikus tantétel, és az átlag olvasó nem ért sokat belőle. A teozófus azonban, aki olvasta az Ezoterikus Buddhizmus-t (Esoteric Buddhism) 7x7-nek számítja a negyvenkilenc „napot” és a negyvenkilenc „tüzet”, és megérti, hogy ez az allegória ezoterikus értelemben a hét emberi, egymást követő gyökérfajra vonatkozik hét alfajával. Minden monad az elsőben születik, és az utolsó, hetedik fajban nyeri el megszabadulását. Csak egy Buddha érheti el egyetlen élet lefolyása alatt.] Ezt tudván, mind a

bölcs, mind a filozófus türelmesen vár a megszabadulás természetes órájára; míg szerencsétlen utánzója, az európai pesszimista mindig kész elkövetni, amint hirdetni az öngyilkosságot. Nem ismerve a létezések hidrájának számtalan fejét, nem képes ugyanazt a filozófiai megvetést érezni az élet iránt, mint amit a halál iránt érez, és ezáltal követni a keleti testvére által nyújtott bölcs példát.

Így a filozofikus panteizmus nagyon is különbözik a modern pesszimizmustól. Az előbbi a létezés misztériumainak helyes megértésén alapul, az utóbbi valójában még egy rossz rendszer, amit az egészségtelen képzelet hoztátett a ténylegesen fennálló szociális rossz dolgok már amúgy is nagy mennyiségéhez. A józan igazság az, hogy ez nem is filozófia, hanem egyszerűen a létezés és az élet módszeres rágalmozása; egy rossz emésztésű vagy gyógyíthatatlan képzelt beteg epés kijelentései. Több párhuzammal nem érdemes kísérletezni a két gondolkodási rendszer között.

A rossz és a szomorúság magjai valóban a megnyilvánult univerzum heterogenitásának legkorábbi eredményei és következményei. Mindazonáltal csak illúzió, amelyet az ellentétek törvénye hozott létre, ami alapvető törvény a természetben. Sem a jó, sem a rossz nem létezne, ha nem világítanak rá egymásra. A létezés, legyen az bármilyen formában, a Világ teremtése óta észlelhetően felmutatja ezeket az ellentéteket, és a rossz az önzésnek és énségnek betudhatóan uralkodik az univerzumban, a gazdag keleti szókép a természet hibájáért való büntetesként jelenteti meg; ennél fogva az emberi lelket (a pszichét) az öntudatlan Felsőbbrendű Én bűnbakjának és áldozatának tekintették. Ez azonban nem a pesszimizmust, hanem a bölcsességet hívta életre.

Önmagában a tudatlanság önkéntes mártír, de a tudás a természetes pesszimizmus mestere. Fokozatosan, és az öröklés és visszaütés folyamata által az utóbbi ösztönössé vált az emberben. Mindig jelen van bennünk, habár kezdetben hangja rejtett és csendes. A létezés korai örömei közepette, amikor még az ifjúság életenergiáival vagyunk telve, mindegyikünk alkalmas arra, hogy egy hibát követő első szomorú gyötrelménél vagy egy fekete felhő hirtelen megjelenése esetén az életet vádoljuk, az életet tehernek érezzük, és gyakran a létezést átkozzuk. Ez mutatja a pesszimizmust vérünkben, de ugyanakkor a tudatlanság természetének jelenlétét. Ahogy az emberiség sokasodik és vele a szenvedés – ami természetes következménye az egyedszám növekedésének, amely gerjeszti azt – a szomorúság és a fájdalom felerősödik. Mi a lehangoltság és kétségbeesés légkörében élünk, de ez azért van, mivel szemünket lesütjük, és a földre szegezzük, annak minden fizikai és durva anyagi megnyilvánulásával. Ha ahelyett, hogy életútján továbbhaladva az ember nem az ég felé nézne, ami csak egy szókép, hanem saját magába, és figyelmét a belső emberre összpontosítaná, hamarosan megmenekülne az illúzió nagy kígyójának tekervényeiből. Élete a bölcsőtől a sírig elviselhetőbb és méltóbb lenne még rosszabb időszakában is.

A pesszimizmus – ami mindenkor a leselkedő rossz állandó gyanúja – kettős természetű, és kétféle gyümölcsöt terem. A fizikai emberben ez természetes jellemvonás, csak a tudatlan számára válik átokká. A szellemi embernek áldás, amennyiben az utóbbit a helyes útra vezérli, meghozza számára egy másik alapvető igazság felfedezését, nevezetesen, hogy ezen a világon minden csak előkészület, mert ideiglenes. Olyan, mint egy hasadék a földi élet sötét börtönfalain, amelyen keresztül az örök hazából betör a fénysugár, megvilágosítva a belső érzékeket, megsúgva a porhüvelyében levő fogolynak létezésünk eredetét és kettős misztériumát. Ugyanakkor ez néma bizonyítéka annak jelenlétének az emberben, aki tudja, anélkül, hogy mondták volna neki, hogy létezik egy másik, jobb élet is, amint túlélte a földi életek átkát. A kérdésnek ez a magyarázata és a rossz létezésének eredete teljes mértékben

metafizikai jellegű, és nincs köze fizikai törvényekhez. Minthogy ez már az ember szellemi részéhez tartozik, felületesen belekontárkodni sokkal veszélyesebb, mint tudatlannak maradni. Mivel ez Gautama Buddha etikájának mélygyökerében rejtőzik, és mert jelenleg a materializmus modern filiszteusainak kezébe került, a két pesszimista gondolati rendszer összekeverése elmebeli öngyilkosság lenne, ha nem rosszabb.

A keleti bölcsesség azt tanítja, hogy a szellemnek a testetöltés és élet megpróbáltatásán kell keresztülhaladnia, és az anyag által megkeresztelkednie, mielőtt tapasztalást és tudást érhet el. Csak ezután kapja meg a lélek kereszttségét vagy öntudatosságot, és térhet vissza eredeti, isteni állapotába, tapasztalattöbblettel, mindentudással befejeződve. Más szavakkal, primordiális lényegű homogenitás eredeti állapotába a karma termésének hozzáadása útján kerülhet vissza, mivel egyedül csak az teremthet tökéletesen tudatos istenséget, egy fokozattal lévén csak távolabb az abszolút Mindenségtől.

Még a Biblia szerint is bizonyára létezett rossz Ádám és Éva előtt is, akik következőképp ártatlanok az eredeti bűn gyalázatában, mert ha nem lett volna rossz vagy bűn előttük, sem a kísértő Kígyó, sem a jó és rossz tudás fája nem létezhetett volna az édenkertben. Az almafa ismertetőjegyeit az a versszak mutatja, amikor a pár megkóstolja gyümölcsét: „Megnyilatkoznak mindkettőjüknek szemei és észrevevék” sok dolgot, azon túl, hogy tudták, hogy meztelenek. Az anyag dolgairól való túl sok tudás helyesen mutatja a rossz meglétét.

Így áll a dolog, és kötelességünk megvizsgálni az ártalmas elméletet és szembeszállni vele. Mindeztideig a pesszimizmus a filozófia és a metafizika területére szorítkozott, és nem mutatkozott törekvés arra, hogy betörjön olyan, pusztán fizikai tudomány területére, mint a darwinizmus. A fejlődélmélet csaknem egyetemessé vált, és nem létezik iskola, ahol ne tanítanak (eltekintve a vasárnapi és hittérítő iskoláktól) az eredeti tervezet kisebb vagy nagyobb változtatásával. Másrészt semmilyen más tanítással nem éltek úgy vissza, és nem használták úgy ki, mint a fejlődélméletet, különösen azzal, hogy alaptörvényeit a sokoldalú emberi létezés legösszetettebb és nehezen felfogható problémáinak megoldására alkalmazták. Ott, ahol a pszichológia, de még a filozófia is fél lépdelni, a materialista biológia felületes hasonlóságok és előítéletes következtetések pörölyeként alkalmazza. A legrosszabb azonban az, hogy az embert csak egy nagyobb állatnak kiáltja ki, és ezt az igazát fenntartja, mint a fejlődéstudomány fennhatósági területéhez tagadhatatlanul odatartozót. Azokon a felségterületeken az ellentmondások nem járnak egyedül. Minthogy az „ember mindennek fokmérője”, ezért az embert az állattal méri össze és elemzi. Egyik német materialista a szellemi és lelki fejlődést a pszichológia és biológia törvényszerűségének tulajdonítja; azt állítva, hogy az embriológia és zoológia rejtélyei egyedül képesek megoldani az emberi tudatnak és lelke eredetének rejtélyeit [Haeckel]. Egy másik materialista az állatok példája alapján talál igazolást az öngyilkosságra, amely állatok éhezéssel vetnek véget létezésüknek, ha belefáradnak az életfenntartásba [L. Bach].

A pesszimizmusnak, ellentmondásainak sokasága és feltűnősége mellett, volt egy gyenge pontja, nevezetesen bármely valóságos és nyilvánvaló alap hiánya, amelyen nyugodhatna. Követőinek nincs élő, vezérlő gondolkozása, hogy irányfényként szolgálja őket, és segítsen nagy ívben elkerülni – a valóságos és a képzeletbeli – élet homokzátványait, így bőségesen szétszóródva étellel és létezéssel szembeni lelepleződések alakjában. Mindössze az őket képviselőkre tudtak támaszkodni, akik nagyon leleményesen, ha nem is kifizetődően azzal töltötték idejüket, hogy az életben tapasztalható sok különféle rosszat hozzáfércelték a nagy német gondolkodók, mint Schopenhauer és Hartmann, metafizikai állításaihoz, ahogy a kisfiúk fűzik a színes farkakat azokhoz a sárkányokhoz, amiket idősebb társaik készítettek és

ujjonganak levegőbe bocsátásuk láttán. Most azonban változik a program. A pesszimisták találtak valami komolyabbat és megbízhatóbbat, habár kevésbé filozófiai, mint Schopenhauer metafizikai sárkányai, hogy hozzáfűzzék sirámaikat és gyászénekeiket. Eltávozott, hogy többé vissza se térjen az a nap, amikor elfogadták ennek a filozófusnak a nézeteit, amelyek az egyetemes AKARAT-ra mutattak rá, mint a Világ összes rosszának elkövetőjére. Semmivel sem lesznek elégedettebbek von Hartmann zavaros „tudatalatti”-jával. Szorgalmasan kutattak egy alkalmasabb és kevésbé metafizikai talaj után, hogy pesszimista filozófiájukat ráépíthessék. Kutatásukat siker koronázta most, hogy az Egyetemes Szenvedés okát a fizikai fejlődés alaptörvényeiben fedezték fel. A rossz már nem kötődött többé a ködös és bizonytalan fantomhoz, az „AKARAT”-hoz, hanem egy tényleges és kétségtelen tényhez: ettől fogva a pesszimistákat az evolucionisták vontatják.

Jellegzetes alapérvük ennek a cikknek a nyitó mondatában szerepel. Az Univerzum és benne minden „az EGYSEG Sokasággá való széttörése” következtében jelent meg. Az indiai szövegmintának ez az eléggé homályos visszaadása, ahogy bemutattam, nem utal a pesszimista elméjében az egy Egységre, a védantai elvont fogalomra, Parabrahm-ra, másként bizonyosan nem használtam volna a „törés” szót. Mulaprakrti-vel és Parabrahm fátylával sem sokat törődik, de még az először megnyilvánult eredendő anyaggal sem, kivéve a valószínűsíthető és főleg földi protoplazmát, ahogy ez Dr. Mainländer előadásából következik. A szellem vagy istenség ez esetben teljesen elhanyagolt; nyilván annak szükségessége okán, hogy az egészet, mint „a fizikai tudomány törvényes felségterületét” lehessen feltüntetni.

Röviden, az igen régi szövegmintáról az állították, hogy alapja és igazolása abban az elméletben található meg, hogy „néhány, talán egy legegyszerűbb természeti fajból” (Darwin) fokozatosan fejlődött ki „az összes, ma élő különféle állat és növény és valamennyi organizmus, ami valaha élt a Földön”. A tudománynak ez az axiómája (sarkigazsága) az, amelyik, ahogy nekünk előadják, igazolja és bizonyítja a hindu filozófiai tantételt. Mi ez az axióma? Miért ez: a tudomány azt tanítja, hogy az átalakulások sorozata, amelyen a magnak át kell haladnia – a mag, ami fává nő, vagy csírává válik, vagy az, ami állattá fejlődik – minden esetben nem másból, mint a mag szerkezetének átmenetéből áll; a homogénből a heterogénbe vagy összetett formába. Ez tehát a tudományos igazság, amelyik összeveti az indiai képletet az evolucionistákéval, azonosítja őket, így magasztalja fel az ősi bölcsességet, méltónak elismerve a modern materialista gondolkodás számára.

Ezt a filozófiai képletet nem egyszerűen csak megerősíti az elkülönült fajok egyéni növekedése és fejlődése, magyarázzák a pesszimisták, hanem általánosságban és részleteiben is igazolja. Igazoltnak tüntetik fel az Univerzum fejlődésében és növekedésében, valamint bolygónkéban is. Röviden, az egész szerves világ születése, növekedése és fejlődése, egységet adó teljességében, az ősi bölcsességet hivatott igazolni. Az egyetemestől le egészen a részlegesekig a szerves világ – felfedezésük szerint – az egyre tökéletesedő kidolgozottság ugyanazon törvényének van alávetve, az egységből a többségbe történő átmenetnek, ami az „élet fejlődésének alavető szabálya”. Még a nemzetek, a társadalmi élet, közintézmények növekedése, a nyelvek, művészetek és tudományok fejlődése is - valamennyi elkerülhetetlenül és végzetesen követi az „egységnek sokasággá való széttörésének, az egyöntetűnek formák sokaságába való átmenetének” mindent átölelő törvényét.

Mialatt azonban szerzőnk követi az indiai bölcsességet, eltúlozza és a maga módján el is torzítja ezt az alaptörvényt. Még az emberiség történelmi sorsával is a törvényt kívánja

alátámasztani. Arra készíti ezeket a végzeteket, hogy az indiai felfogás helyességét szolgálják és bizonyítsák.

Ezt az emberiséget, mint szervesen összetartozót kezeli, fejlődését és evolúciós haladását nyomon követve, és különválasztja részeit – mindegyik az egység különálló és független ágává válik – egyre jobban sodorja el eredeti, egészséges, harmonikus egységétől. A szociális szervezetek, a szociális viszonyok, valamint az egyének szövevényessége mind az életerő gyengítéséhez vezetnek, az érzelmi energia lankadásához és a szerves egység széttrombolásához, ami nélkül nem lehetséges belső harmónia. Ennek a harmóniának a hiánya belső zavart gerjeszt, ami a legkomolyabb mentális gyötrelem okává válik. A rossz gyökerei az élet fejlődésének természetében és bonyolalmaiban vannak. Minden egyes lépése előre ugyanakkor egy lépés, amelyet energiájának felbontása felé tesz, ami passzív fásultsághoz vezet. Az élet fokozatosan fejlődő bonyolultságának ilyen kikerülhetetlen a következménye, fejt ki, mivel az evolúció vagy fejlődés átalakulás homogénből heterogénba, az egész szétszóródása sokasággá, stb., stb. a rettenetes törvény egyetemes, minden teremtményre érvényes, a végtelenül kicsinytől az emberig, mert, amint mondja, ez alapvető természeti törvény.

Mármost, ez egyoldalú meglátása a fizikai természetnek, amelyet a német szerző elfogad, egyetlen árva gondolat nélkül annak szellemi és lelki jellegére, így iskolája biztos kudarcra van ítélve. Nem az a kérdés, hogy a differenciálódásnak (fajok elkülönülésének) és végzetes következményeinek törvénye alkalmazható-e bizonyos esetekben az állati fajok, sőt még az ember növekedésére és fejlődésére. Mivel ez a pesszimista iskola egész új elméletének alapja és fő támasza, a kérdés egyszerűen az, hogy vajon ez valójában egy egyetemes és alapvető törvény? Azt szeretnénk tudni, hogy vajon a fejlődésnek ez az alapképlete teljességében átfogja-e a fejlődés és növekedés egész folyamatát, és hogy ténylegesen a fizikai tudomány felségterületéhez tartozik-e, vagy sem. Ha ez „semmi más, mint a homogén állapot heterogénba való átmenete”, ahogy Mainländer mondja, akkor bizonyításra szorul, hogy az adott folyamat „hozza létre a szervek és szövetek bonyolult kombinációját, amely kialakítja, és teljessé teszi a tökéletes állatot és növényt.”

Ahogy a „Pesszimizmus és Haladás” néhány kritikusa megjegyezte, a német pesszimista egyetlen pillanatig sem kételkedik benne. Feltételezett felfedezése és tanítása „teljes meggyőződésére épül, hogy a szervezet bonyolult működésének alaptörvénye és fejlődése csak egy dolgot fejez ki: az egységnek sokasággá való átalakulását”. Innen adódik a folyamat azonosítása a felbomlással és hanyatlással, az erők és energiák gyengülésével. Mainländernek igaza lenne párhuzamaiban, ha ez a törvény a fajok elkülönülése és az egyöntetűnek sokféleségbe való átmenetére vonatkozóan valóban az élet fejlődésének alapvető törvényét képviselné. Azonban az elmélet teljesen hibás – metafizikailag és fizikailag is. Az evolúció nem egyenes vonalban halad; mint ahogy egyik természeti folyamat sem, hanem ciklikus (periodikus), mint az összes többi. A körkörös kígyók bekapják saját farkukat, mint az Örökkévalóság Kígyója. Ebben van belefoglalva az indiai képlet, a Titkos Tanítás tétele, amit a természettudományok, különösképp a biológia valóban alátámaszt.

Ez az, ami egy ismeretlen orosz szerző és kritikus által írt „Tudományos Levelek” –ben (Scientific Letters) olvasható:

„Az elszigetelt egyedek fejlődésében, a szerves világ fejlődésében, az Univerzumában, valamint bolygónk növekedésében és fejlődésében, röviden, mindenütt, ahol csak fokozatosan haladó bonyolultsági folyamat zajlik, megtaláljuk

az ellentétes átalakulást, eltekintve az egységnek sokasággá és a homogénnek heterogénné történő átmenetétől, egy ellentétes átalakulást – átmenetet szembe, a sokaságból az egységbe, a heterogénből a homogénba. ... Az adott, fokozatosan fejlődő bonyolultsági folyamat aprólékos megfigyelése megmutatja, hogy ami abban történik, az nemcsak a részek elkülönülése, hanem kölcsönös feloldódás is. ...Miközben a sejtek egy része egymásba olvad, és egy egységgé egyesül, izomrostokat, izomszöveteket alakít ki, más részek a csontok, idegszövetek alkotóelemeivé válnak, stb., stb. Ugyanez történik a növények kialakulásánál is.”

Ebben az esetben az anyagi természet megismétli azt a törvényt, amelyik a lelki és szellemi fejlődés területén működik: mindkettő leszáll, újra felemelkedik és beolvad a kezdőpontba. A homogén, fejlődésképes tömeg vagy elem, amely részeiben differenciált, fokozatosan heterogénné alakul; majd ezeket a részeket egy harmonikus egészbe olvasztva, egy fordított folyamatot kezd újra, újra visszafejlődést, és visszatér ugyanolyan fokozatosan kezdeti, eredeti állapotába.

A pesszimizmus nem talált jobb támogatásra az elméleti materializmusban sem, mivel az utóbbi mindezideig kifejezetten optimista elfogultsággal árnyalt. Vezető pártolói valójában sohasem tévóváztak gúnyolódni az „Isten dicsőségének és valamennyi művének” teológiai imádatán. Büchner odavág egy gúnyos megjegyzést a panteistának, aki a „bolond és rossz” világot az Abszolút (Tökéletes) megnyilvánulásának látja. A materialisták, mindent egyetve, elfogadják a jó ellensúlyát a rossz felett, talán ütközőként bármely „babonás” irányzattal szemben, hogy örködjön és reménykedjen valami jobbat illetően. Amilyen szűk kilátásuk, olyan korlátozott szellemi látóhatáruk, mégsem nem látnak okot általában a kétségbeesésre a dolgok vonulatát illetően. A panteista pesszimisták azonban szüntelenül hangoztatják, hogy a tudatos létezésről való lemondás az ateista tagadás egyetlen indokolt végeredménye. Ez a vélemény természetesen magától értetődő, vagy annak kellene lennie. Ha „csak ebben az életben van remény”, az élet tragédiája teljesen létezési ok nélkül való, és a dráma fennmaradása éppoly balga, mint hiábavaló.

Az a tény, hogy a pesszimizmus következtetéseit ateista írók egy bizonyos csoportja alkalmazta, napjaink szembeszökő jellegzetessége, és az idők egy másik jellemzője. Azt a közhelyszerű igazságot ábrázolja, hogy az úr, amit a modern tudományos tagadás teremtett, soha nem tölthető be olyan rideg kilátásokkal, amiket fájdalomdíjként ajánlanak optimistáknak. A Comtean-i „emberiség lelkesedése” eléggé szegényes a faj megsemmisülésével, ami bekövetkezik, ha „a naptüzek lassan kihálnak” –, ha egyáltalán valóban kihálnak, hogy megörvendeztessék a fizikai tudományt a kiszámított időben. Ha minden jelenlegi nyomorúság és szenvedés, a létezésért folytatott kegyetlen küzdelem és minden velejáró szörnyűség a semmiért van hosszú távon, ha az EMBER pusztá válásának, vak erők játéka, minek segédkezni a komédia fennmaradásában? Az „anyag, az erő és a törvény szakadatlan örlése” csak siettetni az embermilliók özönlését az örök feledésbe, és nem hagy nyomot vagy emléket a múltból, amikor a dolgok visszatérnek a tűz-köd homályosságába, ahonnan felbukkantak. A földi élet önmagában nem cél. Fájdalom és nyomorúság borítja be. Nem tűnik szokatlannak ezután, ha a lélekvalóságban szenvedő tagadó Schopenhauer pesszimizmusát részesíti előnyben Strauss és követőinek alaptalan optimizmusával szemben, ami tanításaikkal ellentétben az embert egy fiatal számár életkedvére emlékezteti egy kiadós bogáncsevés után.

Egy dolog mégis világos: valamilyen megoldás abszolút szükségessége, ami felöleli a létezés tényeit optimista alapon. A modern társadalom át van itatva növekvő cinizmussal, és

életcsömör ássa alá. Ez az eredménye a határtalan nemtudásnak, ami a Karma működését és a Lélekfejlődés természetét illeti. Ez egy mechanikus és nagymértékben hamis fejlődéselmélet dogmáihoz való téves ragaszkodás, ami a pesszimizmust ilyen indokolatlan fontossághoz juttatta. Ha egyszer megértjük a Nagy Törvény alapját – és melyik filozófia szolgáltathat jobb eszközt ilyen megértésre és végső megoldásra, mint a nagy Indiai Bölcsék ezoterikus tanításai? –, nem marad lehetséges locus standi a Schopenhauer-i gondolatrendszer vagy metafizikai elmésségek újabb toldozgatásaira, amiket a Tudattalanság filozófusai szöttek. A tudatos Létezés ésszerűségét csak az ősrégi – ma ezoterikus – filozófia tanulmányozásával lehet bizonyítani. Ezt mondja: „nincs sem halál, sem élet, mert mindkettő illúzió; a létezés (vagy lenni-ség) az egyetlen valóság.” Ezt a paradoxont ismételte meg évezredekkel később az egyik legnagyobb fiziológus, aki valaha élt. „Az élet halál”, mondta Claude Bernard. A szervezet él, mert részei folyton hálnak. A legegészségesebb túlélése biztosan ezen az igazságon alapszik. A felső egész élete az alsó halálát igényli, a tőle függő és őt szolgáló részek halálát. Ahogy az élet halál, úgy a halál élet, és az életek teljes nagy körforgása csak EGY LÉTEZÉST alkot – amelynek legrosszabb napja a mi bolygónkon van.

Aki TUD, ebből a legjobbat hozza ki, mivel minden létezőnek eljön a hajnal, amikor majd egyszer Tudás által megszabadul illúziótól és tudatlanságtól; és végül ő hirdeti az igazságot és tudatosságot Mahamaya-nak:

HÁZAD TÖRTÖTT, ÉS A GERENDA HASADT!
KÁPRÁZAT FORMÁZTA!
BIZTONSÁGGAL MEGYEK INNEN TOVÁBB – HOGY ELÉRJEM A
MEGSZABADULÁST. ...